

no i danas mu se može svatko utjecati kao svetcu. Što se tiče potrebnih čudesa za proglašenje blaženim i svetim, pa biskup je Strossmayer Stadlera za života nazvao čudotvorcem, i to stoji do danas. Ako je on za života činio čudesa, onda ih zasigurno i sada čini. Svjedoče i brojne pločice zahvalnosti na njegovu grobu u sarajevskoj katedrali. Da je puno opstalo, i to nakon tri rata, od onoga materijalnoga i duhovnoga što je učinio, to su već dovoljna čudesa.

Franjo Topić

Đuro Škvorc, *Biskup Mijo Škvorc*. Zagreb i Križevci: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Koprivničko–križevačke županije u Križevcima, 2021, 169 str.

Autor kroz devet poglavlja s brojnim fotografskim zapisima iznosi lik i djelo pomoćnoga biskupa Zagrebačke nadbiskupije Mije Škvorca. Njegov život i rad možemo promatrati pod vidom teologa, filozofa, govornika, književnika, profesora i biskupa. Knjiga sadržava zoran prikaz biskupa Škvorca od njegova djetinjstva u selu Ruševac do smrti u Zagrebu kao pomoćnoga zagrebačkoga biskupa.

Nakon mature ušao je u novicijat Družbe Isusove na Jordanovcu u Zagrebu. Završio je studij teologije i filozofije te je 1948. zaređen za svećenika. Od tada je djelovao kao profesor na Filozofskom institutu Družbe Isusove sve do biskupskoga redenja te kao propovjednik na misi za intelektualce u bazilici u Palmotićevoj ulici. Pastoralni i profesorski rad sam je najbolje sročio u pismu roditeljima: “Na sve strane — potegni, povuci, napiši, propovijedaj, ispovijedaj, drži misije, obnove, a nada sve svaki dan u školu — te kod kuće te u sjemeništu na Šalati... možete si misliti

kako je to. Hvala dragom Bogu dok me još nekako zdravlje služi” (str. 30). Javno ga je djelovanje dovelo i pred prvu optužnicu Udbe te je završio u zatvoru u Staroj Gradiški od 1956. do 1958. godine. I nakon izlaska iz zatvora Škvorc je ostao nepokolebljiv, pa mu je spremana i druga optužnica, koju je izbjegao uz pomoć tadašnjega biskupa Franje Šepera. Prekretnica je života bila 1970., kada je Mijo Škvorc primio počasni doktorat na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Nakon toga uslijedilo je imenovanje za pomoćnoga zagrebačkoga biskupa 1970. i njegovo veoma bogato biskupsko djelovanje sve do bolesti i smrti 1989. godine.

Preuzimanje biskupske službe značilo je promjenu mjesta stanovanja, administrativne poslove, primanje stranaka, posjete župama... Po svojoj aktualnosti osobito je zanimljiva jedna opservacija koju je zapisao u svoj dnevnik nakon povratka iz domaćega Cirkvenskoga dekanata: “Porazio me omjer krštenih i pokopanih. Gotovo ni u jednoj župi ne prevladava život, u tom kraju caruje smrt. Sakramentalno hladni, ne idu k misi, djeca se relativno slabo odazivaju na vjersku pouku, pije se i psuje, starci bespomoćno čekaju smrt, a mladi smišljaju da napuste dom i idu van” (str. 64). Kao generalni vikar u zagrebačkoj nadbiskupiji imao je dužnost brige za studij i organizaciju pastve grada Zagreba, bio je biskupski delegat za sredstva javnoga priopćavanja na području Zagrebačke nadbiskupije, delegat za redovnice, generalni tajnik Odbora za organizaciju Međunarodnoga mariološkoga i marijanskoga kongresa (koji je bio održan 1971. godine). U području pastorala dao je velik doprinos u uspostavi novih župa, veličini i granicama dekanata, službe dekana, izbor dekana od strane svećenika, potvrda od nadbiskupa i sl. Podupirao je nove duhovne pokrete — Kursiljo i pokret fokolarina.

Snažno se je založio za pastoral obitelji, rad s mladima i pobožnost prema Gospi. Njegov je rad prepoznat i u Rimu te ga je Sveta Stolica 1973. godine imenovala članom Sekretarijata za nevjernike. Biskup Mijo Škvorc nije zaboravio ni naše radnike i iseljenike. Komunicirao je i posjećivao zajednice hrvatskoga iseljeničtva po cijelom svijetu. Bitno je istaknuti posjete, osobito za ono vrijeme: Australiju, Kanadu, SAD, Dansku, Švedsku i Njemačku. Godine 1981. od nadbiskupa Franje Kuharića primio je novu zadaću — predsjedanje Upravnim odborom Caritasa u Zagrebu.

Svoje službe obnašao je predano te nije mnogo govorio o svojoj bolesti srca, zbog čega je povremeno, a nekad i duže, boravio na pretragama. 15. ve-

ljače 1989. biskup je umro uslijed infarkta, a pokopan je u zajedničkoj grobnici otaca isusovaca na Mirogoju. Iza sebe je ostavio crkvenoj javnosti pet opsežnih knjiga, velik broj duhovnih pjesama, od kojih su neke uglazbljene. Od mladosti je pisao pjesme te je bio suradnik mnogih vjerskih časopisa. Osobito je pratio film (u *Glasi Koncila* pisao je priloge o filmovima u zagrebačkim kinima), književnost, glazbu. Ostavio je prepoznatljiv trag u životu Katoličke crkve u komunističkoj Jugoslaviji. Unatoč održana dva znanstvena skupa (i time objavljena dva zbornika), ova monografija nastoji na jednom mjestu prikazati život i djelo biskupa Mije Škvorca.

Antonia Petrić